

Байка — це коротке оповідання сатиричного й повчального характеру, у якому висміюються людські вади та недоліки суспільного життя. Байка найчастіше складається з двох частин: оповіді й моралі, повчання, заради якого і складалася байка.

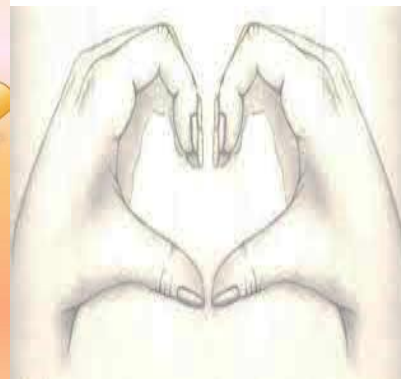
Левко Іванович Боровиковський (1806-1889)

Цікаво знати: Всі народи світу мають свої національні казки, легенди, байки (fables), прислів'я (proverbs) тощо.

Але що стосується байок, то серед

них є багато схожих сюжетів (plots), які були запозичені (borrowed) у різні часи різними авторами й різними мовами у давнього **Езопа**. Езоп теж був байкарем, але жив він так давно, що про нього не збереглося майже ніяких певних відомостей. Адже, коли вірити переказам, жив він дві з половиною тисячі років тому в давній Греції. Про мудрість (wisdom) Езопа склалися легенди. Він був дуже розумним і щоб передати свій досвід і розум своїм сучасникам і нащадкам (contemporaries and descendants) він складав байки.

В Україні теж були письменники, які складали свої байки за зразками давніх Езопових байок: у 18 (вісімнадцятому) сторіччі - **Григорій Сковорода**, у 19 (дев'ятнадцятому) – **Левко Боровиковський, Петро Гулак-Артемівський, Євген Гребінка, Леонід Глібов**, у 20 (двадцятому) - **Остап Вишня і Степан Олійник**. Мандрують байки світом, переходять від народу до народу. І хоча було складено байку дві з половиною тисячі років тому, але живе вона серед нас і сьогодні.

Алегорія — це зображення абстрактного поняття або явища через конкретний образ. Наприклад, серце — алегорія кохання, образ богині Феміди — алегорія правосуддя.

Левко Іванович Боровиковський народився 22 лютого 1806, у селі Мелюшки Хорольського повіту на Полтавщині. Помер 26 грудня 1889 року там, де й народився. Боровиковський є українським поетом, байкарем. Він вивчав фольклорні сюжети (plots), звертався до народної творчості. Тому його називають фольклористом, етнографом.

Більшість байок Боровиковського присвячені (dedicated to) українському побуту (everyday life), проблемам людської моралі. Для розкриття цих тем поет використовував народні гуморески (humorist), прислів'я (proverbs), приказки (sayings) на їх основі він написав багато байок.

У байках і казках тварини (animals), рослини (plants), навіть неживі речі (inanimate things) розмовляють як люди. Можна сказати, що в байках діють люди, які замаскувалися (disguised) під тварин, рослин, речей. Згадайте, що ми теж іноді порівнюємо людей із тваринами, називаючи сильну (strong) людину левом, хитру (sly) людину - лисицею, жадібну (greedy) - вовком, незграбну (clumsy) - ведмедем, дурну (stupid) – віслюком (donkey).

Байки **Левка Боровиковського** мають стислий сюжет, в них нема розгорнутої моралі як це бачимо у творчості інших пізніших байкарів, наприклад **Леоніда Глібова**, або сучасників поета, скажімо, **Євгена Гребінки**. Замість (instead) повчальної кінцівки (**моралі**), Левко Боровиковський дає **афоризм**, виражений прислів'ям чи приказкою.

Афоризм (грецької *αφορισμός*, *означення, вислів*) – це короткий влучний оригінальний вислів, що став усталеним; яка-небудь узагальнена думка, висловлена стисло в дуже виразній, легкій для запам'ятовування формі, яка згодом неодноразово відтворюється іншими людьми.

Афоризмами можуть бути також прислів'я, вирази, які написали відомі автори, крилаті вислови з літературних та філософських творів.

Наприклад:

- «А всяк собі на вус мотає» («Моя байка»).
- «Поки багат, то поти й сват» («Багатий, бідний»).
- «Сова хоч спить, та курей бачить» («Курча»).
- «Якби дзвін не пустий, то він би й не дзвонив» («Дурний і Розумний»).
- «Не все те золото, що блищить» («Трухлявина»).

МОЯ БАЙКА

Моя байка,
Ні бійка, ні лайка,
Нехай ніхто на себе не приймає,
А всяк собі на вус мотає.

БАГАТИЙ, БІДНИЙ

У Прокопа обід, у Прокопа хрестини,
У Прокопа бенкет, весілля, іменини;
Зате ж у Прокопа куми і побратими,
І всякий Прокопові сват,
І всякий Прокопові брат,
За Прокопа усякий рад
І в воду, і в огонь скакать!..
Аж глядь –
У Прокопа пожар, все в Прокопа згоріло,

Насилу виніс сам з огню з душею тіло!..
Що ж, рідні та куми
В пожежі помогли?
Не дуже: родичі його й не пізнавали,
До прокопа й стежка в бур'ян позаростали!
Недаром люди гомонять:
Поки багат,
То поти й сват.

МЕТЕЛИК

З гусениці Метелик став
Хороший, золотий, аж сяяв, аж блищав
І на других гусениць не дивився..
А ти б, Метелику, не дуже-то гордився,
Бо ти недавно сам з гусениці вродився.

БОРЩ

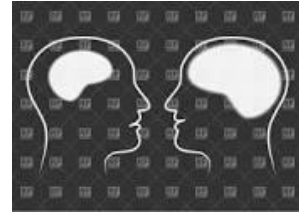

Явдоха борщ варила,
Та, щоб смачніший був, - аж тричі посолила.
Насипала в обід, насипала, та ба..
Аж Борщику ні в рот: солоний, як ропа!
Не знали гості всі - чи їсти, чи дивиться!
Не диво: тричі борщ солити не годиться.

ДУРНИЙ І РОЗУМНИЙ

Десь на Розумного Дурний напав: кричав,
І лаяв, і ворчав;
Розумний все мовчав.
А як охрип Дурний, Розумний говорив:
"Якби дзвін не пустий, то він би й не дзвонив".

КУРЧА

Опівночі Курча просилось прогуляться,
Бо, каже, нічого шулік і сов бояться;
Тепер їм ніколи літати –
Всі сплять!
А Курка Куряті тихенько кудкудачить:
"Сова хоть спить, та кури бачить".

КОНИК І МУРАВЕЙ

Опала Коника зима;
А Коник не придбав улітку ні зерна.
Вже ж без прокорму та не жити!
От Коник і стриба до Мурав'я просити
Зерном ссудити,

А Муравей пита: - Що ж влітку ти робляв,
Що на зиму нічого не придбав?

А Коник одвічав:

- Улітку? Я ж співав!

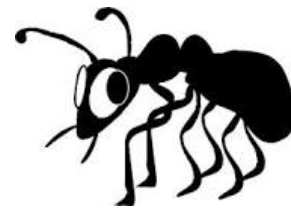
А Муравей став Коніку казати:

- Хто ціле літо проспівав,

Тому легесенько зимою танцювати;

Тобі ж скажу я, брате,

Що дармоїдів я не вмію рятувати.

ЛЕВ І МИШ

Убравсь в тенета Лев,
а Миш його пустила:
Тенета Миш перекусила.

Овва!

Маленька Миш спасає Льва!

Вправа 1. Прочитай уважно інформацію про байку та українського байкаря Левка Боровиковського. Склади українсько-англійський словник незнайомих слів до теми. Читаючи, зверни увагу на малюнки.

Вправа 2. Дай відповіді на наступні запитання:

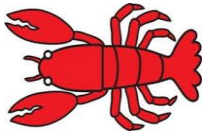
1. Яке прізвище Левка Івановича?
2. Коли і де народився майбутній байкар?
3. Що вивчав і до чого звертався Левко Боровиковський?
4. Яким темам присвячена більшість байок Левка Боровиковського?
5. Який сюжет мають байки Боровиковського?
6. Хто ще, крім Левка Боровиковського, писав байки?
7. Що таке афоризм?
8. Що таке байка?
9. Що, зазвичай, мають всі байки?
10. З кількох частин складається байка?
11. Що мають байки Левка Боровиковського замість повчальної кінцівки чи моралі?
12. Хто такий Езоп і чому він відомий?

Вправа 3. Продовжи наступні вислови відповідно до виразів із творів Левка Боровиковського та будь готовим / готовою пояснити їх своїми словами, як ти їх розумієш.

- 1) «А всяк собі на _____ мотає» («Моя байка»).
- 2) «Поки багат, то поти й _____» («Багатий, бідний»).
- 3) «Сова хоч спить, та _____ бачить» («Курча»),
- 4) «Якби дзвін не пустий, то він би й не _____» («Дурний і Розумний»),

- 5) «Не все те золото, що _____» («Трухлявина»).
- 6) Метелику, недавно сам з _____ вродився («Метелик»).
- 7) Солоний, як _____! («Борщ»).

Вправа 4. Прочитай якнайшвидше українську скоромовку і поясни як ти її розумієш:

На річці Роман спіймав руками рака,
Рак ущипнув Романа за руку.

**Здається, байка просто бреше,
А справді ясну правду чеше.
Нікого в світі не мине,
Читайте, згадуйте мене.
Або моторнії сини та внуки!
Читайте байку для науки.**

Леонід Глібов

20.12.2017 <http://aida.ucoz.ru> 5

